

”Kullan arvonen systeemi” -Perheiden kokemuksia Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoiminnasta

Vähäsaari, Suvi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

”Kullan arvonen systeemi”- Perheiden kokemuksia
Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoiminnasta

Suvi Vähäsaari
Sosiaaliala
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2013

Vähäsaari, Suvi

”Kullan arvonen systeemi”- Perheiden kokemuksia Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoiminnasta

Vuosi 2013 Sivumäärä 37

Opinnäytetyössäni tutkin perheiden kokemuksia Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoiminnasta. Tutkimusaiheeni lähti liikkeelle, kun otin yhteyttä Parasta Lapsille ry:hyn ja pyysin heiltä opinnäytetyöaihetta. Aihe kiinnosti, sillä olen ollut mukana heidän perhetoiminnassaan aiemmin. Lasten viikonlopputoiminta on toimintamuotona melko uusi. Se on tarkoitettu 7–10-vuotialle lapsille ja siihen sisältyy neljä viikonlopputapaamista samalle ryhmälle. Toiminta on aloitettu vuonna 2008, eikä sitä ole vielä juurikaan tutkittu.

Opinnäytetyöni oli laadullinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua ja haastattelin viiden perheen vanhempia, joiden lapsista vähintään yksi on ollut jossain vaiheessa lasten viikonlopputoiminnassa mukana. Haastattelu oli parhain keino saada tietoa heidän kokemuksistaan toiminnasta. Analyysikeinona käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten vanhemmat ovat kokeneet viikonlopputoiminnan oman jaksamisensa ja lasten taitojen kehittymisen kannalta. Tarkoitukseni oli ottaa selvää, millä tavalla perheet hyötyvät toiminnasta ja miten toimintaa voisi kehittää vastaamaan käyttäjien tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla.

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että vanhemmilla on pelkästään positiivisia kokemuksia toiminnasta. Vahvimpana teemana nousi esiin vanhempien parempi jaksaminen, ja toimintaan osallistuminen lähtikin useimmilla haastateltavilla vanhempien puolelta. Lasten viikonlopputoiminnasta vanhemmat saavat apua kasvatukseen, tukea vanhemmuuteen ja helpotusta arkeen. Lapsille taas toiminta on hyvä tapa kehittää heidän sosiaalisia taitojaan. Myös lasten itsenäisyys vahvistuu ja he saavat myös paljon uusia kokemuksia. Toivon, että opinnäytetyöstäni on apua Parasta Lapsille ry:lle heidän toimintansa kehittämisessä.

Asiasanat: Parasta Lapsille ry, lastensuojelu, vanhemmuus, jaksaminen, kolmas sektori, laadullinen tutkimus

Vähäsaari, Suvi

“System that is worth of gold” - Families’ experiences about Parasta Lapsille ry’s children’s weekend action

Year	2013	Pages	37
------	------	-------	----

In this thesis I researched families’ experiences about Parasta Lapsille ry children weekend action. The subject of this thesis was commissioned by Parasta Lapsille ry. This subject interested me because I had been involved in their family action before. Children’s weekend action was quite a new form of activity, meant for children between 7 to 10 years and it included four weekend meetings for the group. The action has started in 2008 and it has not been researched a lot yet.

This study was qualitative and it was based on theme interviews of parents of five families. At least one of their children had taken part in the weekend action. Interviewing was the best way to get information about their experiences about the action. The data was analyzed by content analysis. The goal of this thesis was to find out how the parents had experienced the weekend action regarding their own strengths and the development of the children’s skills. My goal was to find out how the parents benefitted from the action and how the action could be developed to respond the users’ needs the best way possible.

The results showed that the parents had only positive experiences. They learned to cope with their children better and they took part in the action by their own need. During the weekend the parents obtained help for upbringing and support in their parenthood and relief for their weekdays. For children the weekend action was a good way to develop their social skills. Children’s independence will be confirmed and they also get lots of new experiences. I hope that Parasta Lapsille ry gets help from this thesis to improve their action.

Keywords: Parasta Lapsille ry, child welfare, parenting, coping, third sector, qualitative research

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Kolmas sektori	6
1.1	Parasta lapsille ry	7
2.1.1	Vapaaehtoistoiminta	8
2.1.2	Lasten viikonlopputoiminta	9
3	Lastensuojelu	9
3.1	Lastensuojelun tehtävä	10
3.2	Ehkäisevä lastensuojelu	11
4	Vanhemmuus	12
4.1	Vanhemmuus- ja kasvatustyyli	13
4.2	Vanhemmuuden roolikartta	13
4.3	Kasvatuksen haasteet	15
4.4	Vanhemmuus lapsiperheessä	16
5	Jaksaminen lapsiperheessä	17
5.1	Uupumus lapsiperheessä	17
5.2	Arjen merkitys	18
6	Aikaisemmat tutkimukset	19
7	Opinnäytetyön toteutus	20
7.1	Tutkimuskysymykset ja tavoitteet	21
7.2	Tutkimusaineiston hankinta	22
7.3	Aineiston analysointi	24
7.4	Tutkimuksen eettisyys	24
8	Tulokset	25
8.1	Vanhempien jaksaminen	26
8.1.1	Vanhemmuuden tukeminen	26
8.1.2	Jaksamisen lisääntyminen	27
8.1.3	Arjen helpottuminen	27
8.2	Lapsen taitojen kehittyminen	28
8.2.1	Sosiaaliset taidot ja tilanteet	28
8.2.2	Itsenäisyyden tukeminen	28
8.3	Toiveita lasten viikonlopputoiminnan suhteen	29
8.4	Hyväksi koetut asiat	30
9	Yhteenveto	30
	Lähteet	32
	Liitteet	35

1 Johdanto

Parasta Lapsille ry on ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä tekevä lastensuojelujärjestö, joka on perustettu vuonna 1945. Parasta Lapsille ry:n merkittävimmät toimintamuodot ovat paikallisyhdistystoiminta, lapsille ja nuorille suunnattu leiritoiminta, monikulttuuriset leirit sekä vapaaehtoisten toiminta järjestössä. Opinnäytteeni koskee Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoimintaa. Viikonlopputoiminnan tavoitteena on tarjota 7–10-vuotiaille lapsille mahdollisuus viettää viikonloppuja ikäistensä kavereiden kanssa leiriympäristössä. Samalla vanhemmat saavat vapaita viikonloppuja arjestaan ja aikaa hengähtää kotona.

Otin yhteyttä Parasta Lapsille järjestöön, koska olin ensimmäisenä opiskeluvuonna tekemisissä heidän kanssaan erään projektin yhteydessä ja minulle jäi siitä todella miellyttävä kokemus. Siksi halusinkin tehdä heidän kanssaan yhteistyössä opinnäytetyöni. He ehdottivat minulle kolme aihetta, joista voisin valita kiinnostavimman. Kyseinen aihe kiinnosti, sillä olen itse ollut mukana Parasta Lapsille -järjestön perhetoiminnassa vapaaehtoistyöntekijänä. Toivoin myös, että opinnäytetyöni olisi haastattelututkimus, joten siksi valitsin tämän aiheen. Tiedän aiheesta ja Parasta Lapsille ry:n toiminnasta jotain omien kokemusten pohjalta, ja opinnäytetyöni myös tukee omaa ammatillista osaamistani. Voin lisäksi hyödyntää tässä opinnäytetyössä oppimaani useammalla eri työkentällä, muun muassa lasten ja nuorten sekä perheiden parissa tehtävässä työssä.

Opinnäytetyössäni tutkin perheiden kokemuksia Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoiminnasta. Yhtenä tärkeänä asiana mainitaan näiden lasten leirien yhteydessä vanhempien jaksaminen, joten sen lisääminen on yksi tavoitteista. Vanhempien jaksaminen on hyvin keskeinen aihe nykyisin, ja siitä on ollut paljon puhetta mediassakin. Viime vuosina on lehdistä saatu lukea monista perhetragedioista, joista on tuntunut jo tulevan ilmiö. Nämä ikävät tapaukset liittyvät hyvin paljon vanhempien omaan jaksamiseen ja siitä tulisivin keskustella avoimemmin, ennen kuin vanhemmat joutuvat turvautumaan äärimmäisiin keinoihin. Parasta Lapsille ry tekee erittäin hyödyllistä työtä perheiden jaksamisen parissa sekä ehkäisevän lastensuojelun piirissä ja haluankin omalta osaltani tukea heidän toimintaansa ja osoittaa kannukseni heille kehittämällä heidän toimintaansa opinnäytetyölläni.

2 Kolmas sektori

Kolmas sektori on käsitteenä suhteellisen uusi, sillä sitä on alettu käyttää yleisesti vasta 1970-luvulta lähtien. Järjestöluku kolmas tulee siitä, että alun perin oli kaksi sektoria, julkinen sekä yksityinen. Kolmanteen sektoriin luetaan yleisesti voittoa tavoittelemattomat järjestöt ja organisaatiot sekä vapaaehtoistyö. Sitä voikin kutsua myös vapaaehtoistoiminnaksi. Kolmannen sektorin kasvulle on luonut puitteet muun muassa vapaa-ajan lisääntyminen, työn

väheneminen tai sen uhka, väestömuutokset kuten ikääntyminen ja elinajan pidentymien sekä koulutustason nousu. (Helander 1998, 11–23.)

Per-Erik Isaksson (1997) on esittänyt teorian, jonka mukaan kolmas sektori voidaan jakaa kolmeen alakategoriaan. Ensimmäinen kategoria on organisoitu palveluntuotanto, jossa järjestöt ja yhdistykset myyvät palveluja valtiolle ja kunnille. Toinen on organisoitu vapaaehtoistyö ja yhdistystoiminta, jossa yhdistysten toiminta koostuu järjestäytyneestä vapaaehtoistyöstä ja erilaisista yhdistystoiminnoista. Kolmas kategoria on yksityisten kansalaisten ja informaalistien ryhmien organisoima vapaaehtoistoiminta ja vapaa kansalaistoiminta. (Helander 1998, 31.) Parasta Lapsille Ry lukeutuu myös kolmannen sektorin piiriin. Yhdistys on voittoa tavoittelematon ja toimii suurilta osin vapaaehtoistyön turvin. Se lukeutuu toiseen alakategoriaan eli organisoituun vapaaehtois- ja yhdistystoimintaan.

Kolmannen sektorin yhdistysten toiminnassa tuotto ei ole pääasia, eivätkä yhdistykset tavoittele voittoa. Yhdistyksen organisaatio ei ole pysyvä eikä selkeärakenteinen useimmiten siksi, että suurin osa yhdistysten työstä tehdään vapaaehtoistyönä. Yhdistykset tuottavat kuitenkin osittain samoja palveluja kuin julkinen sektori. Yhdistykset voivat olla suhteessa julkiseen sektoriin kilpailijoita tai ne voivat tehdä yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Yhdistykset toimivat julkisen sektorin rinnalla hyvinvoinnin tuottajina ja täydentävät näin julkisen sektorin tehtäviä. Aate tai kiinnostus on yhdistyksen toiminnan liikkeellepaneva ydin. Yhdistyksen aatteellinen toiminta määritellään yhdistyksen säännöissä. Poliittinen toiminta ja ammattiyhdistystoiminta ovat yhdistyksille kuuluvia yhteisiä tehtäviä. Muun muassa työttömyyden ja sosiaalisten ongelmien lieventäminen ovat yhdistyksen tehtävistä keskeisiä ja täydentävät julkisen sektorin toimintaa ja näin toimivat hyvinvoinnin rakentajina yhteiskunnassa. Yhdistysten toiminnassa keskeiset asiat painottuvat tiedottamiseen, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, taiteiden ja kulttuuriperinnön tai liikunnan ja urheilun edistämiseen sekä neuvonta- ja asiantuntijatehtävien hoitamiseen. (Hänninen, Kangas & Siisiäinen 2003, 167–170.)

1.1 Parasta lapsille ry

Vuonna 1945 perustettu Parasta Lapsille järjestö tekee ehkäisevää lastensuojelutyötä. Järjestö on sitoutunut sekä uskonnollisesti että poliittisesti. Järjestön toiminta riippuu suurilta osin vapaaehtoistyöstä. Sen toiminnan tavoitteena on lisätä lasten sekä heidän perheidensä jaksamista, ehkäistä syrjäytymistä ja sosiaalisia ongelmia etenkin lapsiperheissä sekä saada yhteistä aikaa niin vanhemmille, lapsille kuin näille yhdessä. (Toimintasuunnitelma 2013, 12.) Parasta Lapsille -järjestöllä on myös erilaisia kampanjoita. Leireille valitaan perheitä ja lapsia mukaan heidän hakemustensa perusteella. Valintaan vaikuttavat taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset taustat. Ensisijaisena kohderyhmänä toiminnassa ovat pienituloiset ja maahanmuuttajataustaiset perheet. (Toimintasuunnitelma 2013, 12.)

Paikallisyhdistystoiminta koostuu kymmenestä eri osastosta eri puolilla Suomea, ja yhdessä nämä järjestöt muodostavat Parasta Lapsille ry:n. Paikallisyhdistykset sijaitsevat Kajaanissa, Haukiputaalla, Kotkassa, Lappeenrannassa, Oulussa, Pietarsaarella, Helsingissä, Raahessa, Tampereella sekä Vaasassa.

Arvot, jotka ohjaavat Parasta Lapsille -järjestön toimintaa ovat lapsuuden kunnioittaminen, luotettavuus, avoimuus, yhteisöllisyys ja suvaitsevaisuus. Ohjenuorana järjestöllä on kaikessa toiminnassaan YK:n Lapsen Oikeuksien Sopimus. Rahoitus tulee pääosin Lasten Päivän Säätiöltä sekä Raha-automaattiyhdistykseltä. Parasta Lapsille ry pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa toiminnasta saatujen palautteiden perusteella sekä ulkopuolisten tutkimusten avulla. Parasta Lapsille ry:ssä työskentelee toiminnanjohtaja, lasten leiritoiminnankehittäjä, vapaaehtoistoiminnan kehittäjä, perhetoiminnan kehittäjä, viestintä- ja leirikouluvastaava sekä talous- ja toimistosihteerit. Lisäksi eri paikallisyhdistyksissä vapaaehtoiset huolehtivat yhdistystoiminnasta.

2.1.1 Vapaaehtoistoiminta

Suurin osa Parasta Lapsille -järjestön toiminnasta koostuu vapaaehtoisten toiminnan voimin. Järjestö on toiminut alusta saakka luottaen vapaaehtoiisiin. Vapaaehtoiset ovat eri-ikäisiä sekä edustavat eri ammattialoja. Järjestön toiminnassa vapaaehtoisuus näkyy monella osalla alueella kuten yhdistystoiminnassa, lasten leireillä, perheleireillä, viikonloppuryhmissä, kerhoissa sekä kummilapsitoiminnassa. Vapaaehtoisrekisterissä on tällä hetkellä 600 henkilöä. (Toimintasuunnitelma 2013, 9).

Vapaaehtoisille ei makseta työstä palkkaa. Työskentelystä ei kuitenkaan kustannuksia synny, sillä järjestö maksaa leireillä ja muissa toiminnassa täysihoidon sekä tarvittavat kuljetukset leireille ja koulutuksiin. Järjestö maksaa myös tapaturmavakuutuksen kaikille vapaaehtoisille. Vapaaehtoisilta ei vaadita koulutusta, eikä koulutuksella eikä ammatilla ole merkitystä. Merkitystä sen sijaan on aidolla kiinnostuksella työhön sekä halu oppia ja työskennellä yhdessä muiden kanssa. Jokaisella on omasta elämästään ja omista kokemuksistaan saatua tietotaitoa, jota voi hyödyntää järjestön toiminnassa. (Toimintasuunnitelma 2013, 9.)

Vaikka vapaaehtoisilta ei alan koulutusta vaaditakaan, heidän täytyy silti käydä Parasta Lapsille ry:n järjestämä perehdytys ja koulutus ennen leireillä toimimista. Näin taataan paras mahdollinen osaaminen vapaaehtoistoimijoille. Vapaaehtoisilta edellytetään kuitenkin vastuullisuutta, luotettavuutta ja kiinnostusta lasten, nuorten ja perheiden parissa toimimiseen. (Toimintasuunnitelma 2013, 9.)

2.1.2 Lasten viikonlopputoiminta

Viikonlopputoiminta on intensiivinen jakso ja siihen sisältyy samalle ryhmälle neljä viikonloppua syksyllä tai keväällä sekä yksi jälkitapaaminen. Viikonlopputoiminta tarjoaa vertaistukea lapsille ja lapsiperheille, uusien asioiden oppimista sekä turvallista toimintaa. Viikonlopputoimintaa vetää vapaaehtoisista koottu ryhmä sekä viikonlopputoiminnan johtaja. Vapaaehtoisia yhdessä ryhmässä on 6–7 yli 20-vuotiasta henkilöä. (Toimintasuunnitelma 2013, 13.) Toimintaan on mahdollista hakea ja päästä mukaan useamman kerran.

Parasta Lapsille ry on järjestänyt lasten viikonlopputoimintaa lapsille vuodesta 2008 alkaen, lähinnä pääkaupunkiseudulla. Viikonlopputoiminta on suunnattu 7-10-vuotiaille lapsille, ja yhdessä ryhmässä lapsia on 15-20. Se tarjoaa virkistystä arkeen ja on tavallisia leirejä pitempikestoista toimintaa. Leireillä lapset saavat viettää viikonloppunsa turallisessa ympäristössä ohjelmasta nauttien. Leireillä pelataan pelejä, leikitään sekä tutustutaan uusiin ihmisiin. Ryhmässä toimien kaikilla on mahdollisuus saada uusia kokemuksia. Leirit ovat myös hyvä paikka oppia hieman itsenäisyyttä ja siitä saadaankin hyvin kokemuksia, kun ollaan erossa omista vanhemmistaan useamman viikonlopun ajan. Vaikka leirit ovatkin pelkille lapsille tarkoitettuja, on niiden tarjoamat hyödyt suunnattu myös vanhemmille ja koko perheelle. Ehkäisevän lastensuojelutyön lisäksi toiminta on myös perhetoimintaa kaikilla toiminnan osaluilla. (Toimintasuunnitelma 2013, 12–13.)

Perhetoimintaansa Parasta Lapsille ry on kehittänyt 1970-luvulta lähtien. Vahvuutena perhetoiminnassa on yhteisöllisyys, toiminnallisuus sekä yhdessä tekeminen ja oleminen turallisessa ympäristössä. Perhetoiminnassa opitaan ja koetaan muun muassa eri kulttuurien rikkauksia, leikkejä, lauluja, satuja ja tarinoita, luonnossa retkeilyä, liikuntaa, eri vuodenaikojen hyödyntämistä sekä vesillä liikkumista. Leirit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä perheiden kanssa. (Toimintasuunnitelma 2013, 12.)

3 Lastensuojelu

Lastensuojelussa kohteena ovat lapset ja nuoret, erityisesti turvattomat lapset. Syyt turvattomuuteen ovat aikojen saatossa vaihdelleet. Nykypäivänä puhutaan erityisesti lasten ja nuorten pahoinvoinnista sekä heidän laiminlyömisestään. Syitä suojelun tarpeeseen on monia. Vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat, vuorovaikutusongelmat sekä lapsen tai nuoren päihteidenkäyttö ovat vain muutamia niistä monista syistä, joita lastensuojelun tarpeessa olevilla esiintyy. Useimmiten tilanteeseen on vaikuttanut monien asioiden summa, eikä vain yhtä syytä voida nimetä. Sosiaalityöntekijälle voikin olla haastava tehtävä lastensuojelutyön alkaessa saada selville perheen kokonaistilanne voimavaroineen ja ongelmineen. (Kananoja & Lähteinen 2007, 136.)

Lastensuojelutarpeen asiakastyö lähtee lastensuojeluilmoituksesta tai kun lapsi tai perhe ottaa itse yhteyttä. Selvitystä tehtäessä sosiaalityöntekijät voivat olla yhteydessä lapsen läheisiin, eri yhteistyötahoihin sekä viranomaisiin ja asiantuntijoihin, esimerkiksi Parasta Lapsille ry:hyn. (Kananoja & Lähteinen 2007, 143-144.)

Lastensuojelun toimenpiteisiin kuuluvat avohuollon tukitoimet, kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto ja jälkihuolto. Avohuollon tukitoimet on lisätty lastensuojelulakiin, koska lain yksi keskeinen periaate on vanhempien tukeminen kasvatuksessa. Avohuollon merkitystä pyritään lisäämään lastensuojelun tarpeen arvioinnissa ja lapsi pyritään sijoittamaan ensisijaisesti avohuollon tukitoimien piiriin ennen huostaanottoa. Avohuollon tukitoimia on muun muassa tukihenkilö tai -perhe, lapsen kuntoutumista tukevat hoito- tai terapiapalvelut, perhetyö, vertaisryhmätoiminta sekä koko perheen sijoitus avohuollon tukitoimena perhe- tai laitoshuoltoon. (Kananoja & Lähteinen 2007, 153.)

Lapsen kiireelliseen sijoitukseen voidaan ryhtyä, jos lapsi on välittömässä hengenvaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. On useita syitä, joiden vuoksi lapsi voidaan joutua sijoittamaan kiireellisesti. Esimerkiksi vanhempien päihtymystila, jolloin he eivät pysty huolehtimaan lapsestaan, tai jos epäillä lapsen pahoinpitelyä, ovat vain yksiä monista syistä. Muita syitä voivat olla onnettomuus, sairastuminen tai sellainen kaltoin kohtelu, jossa lapsen henki on vaarassa. Lapsi voi myös käyttäytyä itsetuhoisesti varsinkin päihteiden vaikutuksen alaisena. (Kananoja & Lähteinen 2007, 153.) Sijaishuolto on huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa esimerkiksi perhehoitoon, lastensuojelulaitokseen, ammatilliseen perhekotiin tai koulukotiin. (Kananoja & Lähteinen 2007, 158–159.)

Jälkihuoltoa järjestetään lain mukaan sijaishuollon päättymisen jälkeen sekä avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt vähintään puoli vuotta yhtäjaksoisesti. Jälkihuoltoa voidaan myös järjestää, vaikka lasta ei olisi sijoitettu kodin ulkopuolelle. Jälkihuollossa pyritään tukemaan lasta, vanhempia sekä muita mahdollisesti lasten hoitoon osallistuneita henkilöitä. Jälkihuoltona voidaan järjestää avohuollon tukitoimia, terveydenhuollon palveluja, koulutus- ja työllistämistukimuotoja, psykososiaalista tukea, asumista, vapaa-ajan tukea sekä loma- ja virkistystoimia. Jälkihuolto on lapselle tai nuorelle vapaaehtoista. Jos hän kieltäytyy siitä, saa hän kuitenkin hakea sitä uudestaan ennen kuin on täyttänyt 21 vuotta. Jälkihuolto päättyy kunnes nuori on täyttänyt 21 vuotta. (Kananoja & Lähteinen 2007, 160.)

3.1 Lastensuojelun tehtävä

Laki määrittää lastensuojelun ensiarvoiset periaatteet. Sen mukaan lastensuojelun tehtävänä on edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia, tuettava vanhempia, huoltajia sekä muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastuussa olevia henkilöitä. Lastensuojelussa tulisi pyrkiä ehkäisemään lapsen ja koko perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain huomattuihin ongelmiin. Lapsen etu on aina otettava ensisijaisesti huomioon arvioitaessa lastensuojelun tarvetta. (Lastensuojelulain 1 luvun 4§:n 1 momentti.) Yksiselitteisesti ilmaistuna ehdottomasti tärkein asia lastensuojelussa on lapsen etu. Sen pohjalta lähdetään arvioimaan lastensuojelun tarvetta.

Lastensuojelulain lisäksi lastensuojeluun voivat ja yleensä vaikuttavat myös muutkin lait, tilanteesta riippuen. Useimmiten lastensuojelun tarpeessa olevilla lapsilla on syinä esimerkiksi vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat, erilaiset vuorovaikutus- ja tunne-elämän ongelmat, koulunkäyntivaikeudet, psyykkiset ongelmat tai päihteidenkäyttö (Kananoja & Läheteinen 2007, 136). Tällaisissa lastensuojelutilanteissa tulee ottaa lastensuojelulain ohella huomioon myös esimerkiksi Suomen perustuslaki, päihdehuoltolaki tai mielenterveyslaki (Mahkonen 2007, 40). Myös kansainväliset sopimukset, kuten YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista on otettava huomioon lastensuojeluun liittyvissä asioissa.

Lastensuojelulain tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 1§). Lastensuojelulaki tähtää myös lasten ja nuorten kasvuolojen kehittämiseen, huoltajien tukemiseen lastenkasvatuksessa sekä lapsen huollon turvaamiseen kaikissa olosuhteissa. Nämä kolme periaatetta ovat keskeisimmät koko lainsäädännössä. Niiden lisäksi laissa on myös neljä muuta merkittävää aihetta: lapsen edun vaaliminen, perhekeskeisyys, ihanteellisuus kaikissa toimissa ja väliintuloissa sekä lapsen fyysinen ja psyykinen koskemattomuus. (Mahkonen 2007, 49.)

Lain mukaan tukitoimiin lastensuojelussa on ryhdyttävä välittömästi, jos lapsen kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen tai nuoren kehitystä tai silloin, jos lapsi tai nuori käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Lapsi on otettava huostaan ja hänelle on järjestettävä sijaishuolto, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kodin olosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä käyttämällä päihteitä, tekemällä muuten kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellä tai jos sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. (Mahkonen 2007, 49–50.)

3.2 Ehkäisevä lastensuojelu

Kunnat tarjoavat ehkäisevää lastensuojelua. Niiden lisäksi sitä järjestävät myös esimerkiksi kolmas sektori, kuten Parasta Lapsille ry. Lastensuojelulain mukaan ehkäisevällä lastensuoje-

lulla taataan ja turvataan lasten ja nuorten kehitystä, kasvua, hyvinvointia sekä tuetaan myös vanhemmuutta. Ehkäisevä lastensuojelu on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Kuntien tarjoamat äitiys- ja lastenneuvolat sekä muu terveydenhuolto, päivähoido, opetus ja nuorisotyö ovat kaikki ehkäisevää lastensuojelutyötä. Ehkäisevän lastensuojelun antama tuki on tärkeää silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevää lastensuojelutyötä on tehty aina, mutta lain myötä sen asema on vahvistunut ja muuttunut järjestelmällisemmäksi. Laissa on pyritty panostamaan sekä keskittymään ennalta ehkäisyyn, jotta lapsiväestön hyvinvointi saataisiin turvattua. Ehkäisevää lastensuojelutyötä pyritään myös kehittämään jatkuvasti. On tärkeää, että lapsiperheillä olisi tarvittava tuki jo heti lapsen syntymästä asti. Järjestelmällisellä ennaltaehkäisyllä jo peruspalveluissa pystytään auttamaan useita lapsiperheitä, jotta heistä ei myöhemmin tulisi lastensuojelun asiakkaita. Lastensuojelun tarvetta voidaan näin vähentää ehkäisemällä ja havaitsemalla varhain lasten ja nuorten huolenpitoon ja kasvatukseen liittyvät ongelmatilanteet. (Sosiaaliportti 2012.)

Parasta Lapsille ry järjestää lapsille ja nuorille sekä perheille leirejä ja viikonlopputoimintoja. Toiminnallaan järjestö pyrkii tukemaan vanhempien jaksamista sekä perheiden hyvinvointia. Parasta Lapsille ry pyrkii valitsemaan toimintaansa mukaan ne perheet, jotka apua eniten tarvitsevat. Toiminta on siis ehkäisevää lastensuojelu- ja perhetyötä. Tavoitteena on myös välttää perheiden joutumista asiakkaaksi lastensuojelun piiriin ja ehkäistä perheiden hyvinvointia ja pyrkiä kasvattamaan ja tukemaan sitä leiri- ja viikonlopputoiminnallaan. (Toimintasuunnitelma 2013, 8–12.)

4 Vanhemmuus

Vanhemmuus on tehtävä, jonka vanhemmat saavat lapsen syntyessä. Heidän tulee huolehtia lapsestaan niin pitkään, kunnes tämä on valmis huolehtimaan itsestään. Vanhempien tulee myös kasvattaa lapsestaan yhteiskuntakelpoinen yksilö ja opettaa tälle, mikä on oikein ja mikä väärin. Heidän tulee rakastaa lastaan ja antaa tälle kaikki eväät elämään. (Hellsten 2003, 61.) Hellstenin mukaan vanhemmuus on myös palvelutehtävä. Palvelutehtävä-sana pitää sisällään lapsen kasvattamista ja tämän valmistelua omaan elämään. (Hellsten 2003, 63–65.)

Vanhemmuus on myös vanhempien kasvuprosessi, jota lapsi vie eteenpäin ja se meneekin osittain lapsen ehdoilla. Se muuttuu alati lapsen kehittyessä fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Vanhemmuus voi olla toisille hyvinkin raskasta, sillä se pakottaa jatkuvasti oppimaan uutta. Jos ihminen vastustaa muutoksia, ei hänelle vanhemmuus ole välttämättä niin helppoa kuin sellaiselle, joka oppii mielellään koko ajan uutta. Pohjimmiltaan vanhemmuus on kuitenkin melko yksinkertaista, sillä jokaisella lapsella on seitsemän perustarvetta, jotka vanhemman tulisi täyttää. Nuo tarpeet ovat kiintymys, turva, hoiva, tunteiden jakaminen, oppiminen, leikki sekä kontrollin tarve. (Eskelinen 2000, 97–99.) Vanhemmuus on monitasoinen ja

moniulotteinen ilmiö, jossa hierarkia on aina läsnä. Heidän mukaansa vanhemmuudessa on sekä muuttuvia että pysyviä ja tilannesidonnaisia puolia. (Rönkä, Malinen & Lämsä 2009, 65.)

Hyvä vanhemmuus edellyttää kykyä asettua lapsen asemaan sekä herkistyä kuuntelemaan tämän tarpeita. Siihen kuuluu myös kyky sietää lapsen riippuvuutta vähintään kaksikymmentä vuotta. Vanhemman pitää tarjota lapselle hellää ja rakastavaa läsnäoloa. Jos vanhemman omat tarpeet menevät lapsen tarpeiden edelle, on vanhemmuus tällöin koetuksella ja huomattavasti kuormittavampaa. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 21.)

4.1 Vanhemmuus- ja kasvatustyylit

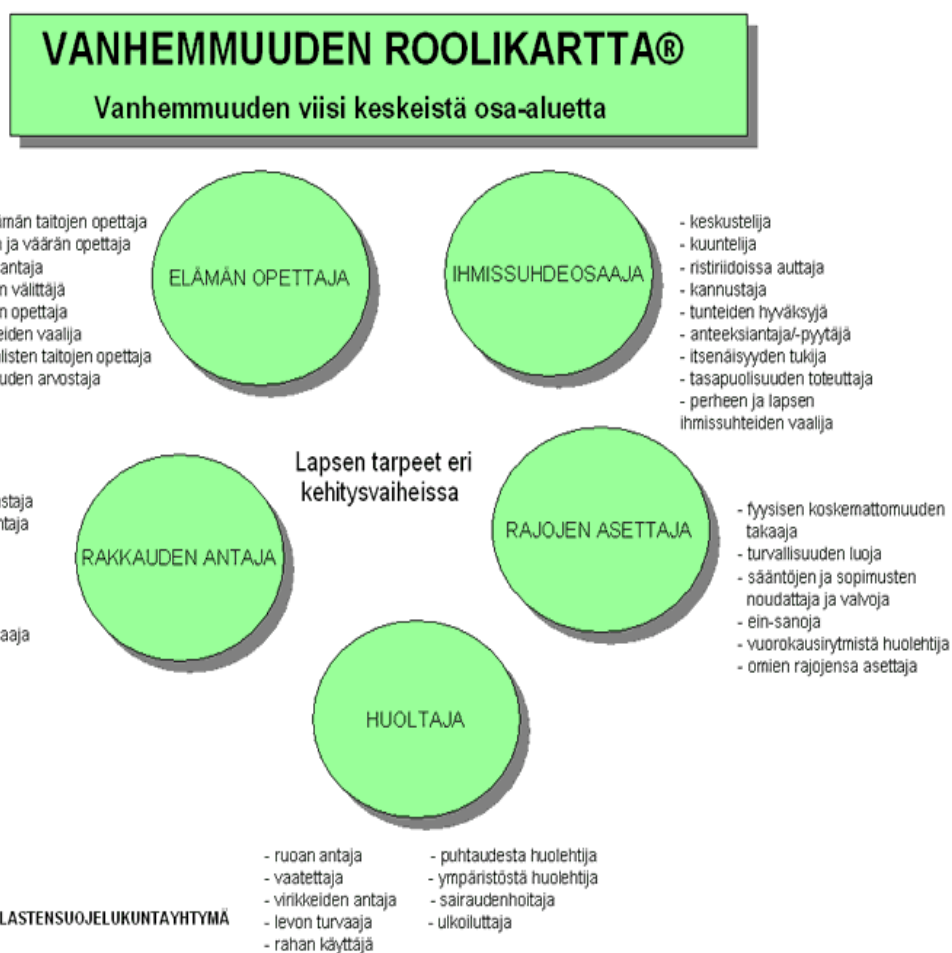
Rönkä, Malinen ja Lämsä (ks. 2009, 48–49) esittelevät Diana Baumrindin teorian erilaisista vanhemmuus- ja kasvatustyyleistä. Teoriasta on muodostunut yksi tärkeä pohja puhuttaessa vanhemmuudesta. Vanhemmuus- ja kasvatustyylit ovat joukko vanhemman asenteita, jotka kohdistuvat lapseen tai välittyvät sille vanhemman käytöksen kautta ja ovat pohjana tilan- pohjaisille kasvatuskäytännöille. Eri tyyli näkyvät siis kasvatuskäytäntöinä sekä tunneilmas- tona lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa. Yleistä vaikutelmaa tyylistä luovat vanhemman ilmeet, eleet sekä suhtautuminen lapseen. Baumrind on luonut kolme eri luokkaa näille vanhemmuustyyliille. Ne ovat salliva vanhempi, autoritaarinen vanhempi sekä auktori- tatiivinen vanhempi. Salliva vanhempi välttää liikaa kontrollia lapseensa, ja lapsi saa säännel- lä paljon omaa käyttäytymistään. Salliva vanhempi ei myöskään rankaise lastaan eikä vaadi lapselta sopivaa käytöstä. Tämä voi johtua siitä, että aikuinen voi olla epävarma oikeista kei- noista puuttua lapsen käytökseen. Autoritaarisella vanhemmalla taas on kova tarve kontrol- loida lasta. Hänelle voimakkaat rankaisukeinot ovat mahdollisia ja lapsen tahtoa ei yleensä arvosteta, jos se on ristiriidassa vanhemman oman tahdon kanssa. Autoritaarinen vanhempi ei käy keskusteluja käytöksestä eikä anna perusteluja omalleen, vaan olettaa, että lapsen tulisi aina totella. Auktoritatiivinen vanhempi rohkaisee lastaan keskustelemaan ja antaa perustelu- ja omista menettelytavoistaan. Hän arvostaa lapsen omaa tahtoa ja tottelevaisuutta. Auktori- tatiivinen vanhempi vaatii lapselta ikäisensä mukaista käytöstä ja sääntöjen noudattamista ottaen huomioon kuitenkin tämän erityispiirteet.

4.2 Vanhemmuuden roolikartta

Vanhemmuuden roolikartta on kehitetty vuonna 1999 ja se on kehitetty Varsinais-Suomen las- tensuojelukuntayhtymän kehittämistyön seurauksena. Vanhemmuuden roolikartan avulla van- hemmuutta on pyritty kuvaamaan arkiajattelussa mahdollisimman selkeästi. Vanhempi voi roolikartan avulla tarkastella omaa vanhemmuuttaan ja saada käsityksen siitä, miten hän toi- mii eri rooleissa ja vastaako toiminta lapsen tarpeita. Roolikartta sisältää viisi pääroolia ja kunkin pääroolin alla on 6-9 alaroolia. Nämä pää- ja alaroolit kuvastavat lasten tarpeita eri

kehitysvaiheissa. Pääroolit ovat elämän opettaja, ihmissuhdeosaaja, rajojen asettaja, huoltaja sekä rakkauden antaja. (Vanhemmuuden roolikartta 1999.)

Elämän opettajan alarooleihin kuuluu arkielämän taitojen opettaja, oikean ja väärän opettaja, mallin antaja, arvojen välittäjä, tapojen opettaja, perinteiden vaalija, sosiaalisten taitojen opettaja sekä kauneuden arvostaja. Ihmissuhdeosaajan alarooleihin lukeutuu keskustelija, kuuntelija, ristiriidoissa auttaja, kannustaja, tunteiden hyväksyjä, anteeksiantaja ja -pyytävä, itsenäisyyden tukija, tasapuolisuuden toteuttaja, perheen ja lapsen ihmissuhteiden vaalija. Rajojen asettajan alarooleihin kuuluu fyysisen koskemattomuuden takaaja, turvallisuuden luoja, sääntöjen ja sopimusten noudattaja ja valvoja, ein-sanoja, vuorokausirytmistä huolehtija sekä omien rajojen asettaja. Huoltajan alarooleihin kuuluu ruoan antaja, vaatettaja, virikkeiden antaja, levon turvaaja, rahan käyttäjä, puhtaudesta huolehtija, ympäristöstä huolehtija, sairauden hoitaja sekä ulkoiluttaja. Viimeisimmän, eli rakkauden antajan, alarooleihin lukeutuu itsensä rakastaja, hellyyden antaja, lohduttaja, myötäeläjä, suojelija, hyväksyjä ja hyvän huomaaja. (Vanhemmuuden roolikartta 1999.)

Kuva 1: Vanhemmuuden roolikartta

4.3 Kasvatuksen haasteet

Medialla on iso vaikutus kulttuurimme arvoihin ja ajattelutapaamme ja se luo myös arvoja. Se ei suoraan sano, mikä on oikein ja mikä väärin, mutta se antaa helposti keinotekoisien ja luodun vaikutelman asiasta. Hellsten (2003) kertoo, kuinka media pystyy uutisotsikot valitsemalla itse luomaan arvoja. Kun esimerkiksi mediassa on uutisaiheena se, pitäisikö jossain kunnassa koulujen työrauhan säilyttämiseksi palkata lisää erityisopettajia vai pitäisikö kouluun hankkia lisää tietokoneita, jotta oppilaat viihtyisivät siellä paremmin. Ei siis enää keskustella siitä, pitäisikö oppilaiden kasvatusta parantaa kotona, jotta he osaisivat käyttäytyä, vaan annetaan ymmärtää, että koulussa viihtymättömyys on syynä oppilaiden huonoon käytökseen. Tällainen median uutisointi luo käsityksen, että vastuu on yhteiskunnalla, eli esimerkiksi kouluilla ja opettajilla, eikä vanhemmilla. (Hellsten 2003, 35.)

Vanhempien kasvatusote on höllentynyt viime vuosina, joka näkyy nuorten lisääntyneessä ongelma- ja häiriökäyttäytymisessä. Vanhempia voi ahdistaa lapsen traumailla pelottelu sekä heillä voi olla suuret paineet onnistua tehtävässään. Lisäksi useat vanhemmat eivät edes tiedä, kuinka suhtautua kasvatukseen. Lisäksi nykyään arvossa oleva itsenäisyyden korostamisen takia on unohdettu vanhemmuuden ja kasvatuksen perusta. Itsenäisyyden korostamisen lisäksi yhteiskunta on luonut järjestelmän, jossa kasvatuksessa on vanhempien osuutta otettu pois liikaakin. Esimerkiksi molemmat vanhemmat melkein pakotetaan töihin, vanhempien harrastukset sekä laki, joka takaa hoidon kaikille alle 3-vuotiaille ovat olleet omiaan edistämään sitä, että vanhempien rooli kasvatuksessa jää yhä pienemmälle osalle. Lapselle annetaan vapautta, vastuuta ja mahdollisuuksia tehdä täydet valinnat omista asioistaan jo pienestä pitäen. Tämä edistää vastuun antamista pois vanhemmilta itseltään ja usein lähes huomaamatta. (Eskelinen 2000, 86–89.)

Eräässä lehtiartikkelissa kerrottiin norjalaisten lastentarhaopettajien kokemuksia siitä, millaisia käsityksiä vanhemmilla on lastensa kasvatuksesta. Eräs vanhempi oli esimerkiksi tuonut lapselleen polkupyörän päiväkotiin ja todennut opettajille, että heidän tehtävänsä on opettaa hänen lapsensa ajamaan pyörällä. Lastentarhaopettajat olivat saaneet myös vanhemmilta ohjeistusta siitä, kenen kanssaan heidän lapsensa saavat leikkiä ja mitä kaikkea nimenomaan heidän lastensa kanssa tulisi päivän aikana tehdä. Päiväkoteja myös vaadittiin pesemään lasten päivän aikana likaamat vaatteet. Vaikkakin kysely oli tehty Norjassa, on todennäköisesti myös suomalaisilla tällaisia epärealistista odotuksista päiväkodeilta. Tämä osoittaa, että on unohdettu se, kenellä onkaan lopulta vastuu lasten kasvatuksesta, päiväkodeilla vai vanhemmilla. Päiväkotien resurssit ovat kuitenkin rajalliset, eivätkä lapset voi siellä saada niin yksityiskohtaista opetusta ja huomiota kuin kotiooloissa. (Rongved 2012.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2009 teettämän Lapsiperheiden hyvinvointitutkimuksen mukaan ansiotyö on yksi kuormittava tekijä, joka liittyy myös perhe-elämään. Osalle työ tarjoaa hyvän vastapainon perhe-elämälle, mutta kaksi viidestä vanhemmasta kokee työn vuoksi laiminlyövänsä kotiasioita. (Lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 42.) Toimiva parisuhde vanhempien välillä on myös keskeinen tekijä perheen hyvinvoinnin kannalta. Vaikka parisuhde ja vanhemmuus ovatkin toisistaan erillisiä asioita, kietoutuvat ne myös toisiinsa. Hyvä vanhemmuus ei edellytä parisuhdetta, mutta vanhempien keskinäinen suhde heijastuu lapsen elämään avo- ja avioparien perheissä myös mahdollisen eron jälkeen. Yksivanhempia kuormittava tekijä on myös kotityöt ja niiden yleensä epätasainen jako vanhempien välille. Vuonna 2000 Tilastokeskuksen teettämän ajankäyttötutkimuksen mukaan alle kouluikäisten lasten isät käyttivät lasten hoitoon, kotitaloustöihin sekä muihin kotitöihin yhteensä noin kolme tuntia päivässä, kun taas äiti ahkeroinvat niiden parissa kaksinkertaisen ajan. (Lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 53.)

4.4 Vanhemmuus lapsiperheessä

Lapselle perhe on hänen elämänsä tärkein asia ja sen tehtävä on suojata lasta (Sihvola 2002, 99). Perheen muodostavat väestörekisterikeskuksen mukaan samassa asunnossa asuvat henkilöt. Perheeksi määritellään yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen, avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia (Tilastokeskus 2012). Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, jossa on alle 18-vuotiaita lapsia vähintään yksi. Ydinperheeseen luetaan kuuluvaksi äiti, isä, sekä heidän jälkeläisensä, jotka asuvat samassa asunnossa (Ihalainen & Kettunen 2011, 71). Perinteisen ydinperheen rinnalle on tullut uudenlaisia perhemuotoja, sillä yhä useampien vanhempien parisuhde päättyy ja rakennetaan uusia parisuhteita. Uusia perhemuotoja voivat olla esimerkiksi uusperheet tai yksinhuoltajaperheet. Perhe on lapsen lähin ja ensimmäinen kasvuympäristö, jossa hänen fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista tarpeistaan huolehditaan. Lapsi muodostaa perheeseensä pysyvimmat ja jatkuvimmat siteet. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 36–38.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa rakenteet ovat muuttuneet, minkä seurauksena perheissä enää harvoin asuu kolmen sukupolven edustajat. Monesti myös isovanhemmat voivat asua kaukana ydinperheestä. Tällöin voi olla ongelmana, että perhe jää ilman isovanhempien tai muun suvun tukea. Isovanhempien ei ole välttämättä tällöin mahdollista pitää hyvää suhdetta kaukana asuviin lapsenlapsiinsa. Perheelle se voi olla harmillista, sillä tällöin he eivät saa isovanhemmilta ja suvulta tukea ja apua arjen askareisiin ja esimerkiksi tukea silloin, kun lapsi sairastuu. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 43.)

5 Jaksaminen lapsiperheessä

Ihmisten jaksaminen on hyvin yksilöllistä, sillä ihmiset kokevat ja käsittelevät asioita eri tavoin. Jaksaminen on jatkuvasti muuttuva olotila, joka voi olla sekä myönteistä että kielteistä jaksamista. (Vartiovaara 2000, 17.) Jaksamisvaikeudet voivat johtaa rajuun uupumukseen, joka on jaksamisvaikeuksia ongelmallisempi olotila. Uupumus on useita viikkoja kestävä tunne, joka heikentää huomattavasti toimintakykyä sekä elämänlaatua. Uupumukseen liittyy usein masennusta tai ahdistuneisuutta. (Vartiovaara 2000, 35.) Pitkittynyt uupumus voi olla haitallista terveydelle, sillä se altistaa sairauksille, edistää sairauksien puhkeamista ja kulkua sekä rajoittaa työ- ja toimintakykyä. Silloin puhutaan terveydelle haitallisesta uupumuksesta, kun se ylittää yksilön voimavarat ja jatkuu pitkään. (Toppinen-Tanner & Ahola 2012.)

5.1 Uupumus lapsiperheessä

Vanhempien jaksaminen on aiheena melko vaiettu. Monet vanhemmat tuskin uskaltavat äänneen mainita, että ovat uupuneita ja väsyneitä lastensa takia ja että välillä vanhemmuus voi tuntua rankalta. Aiheesta vaikeneminen on varmasti osasy siihen, miksi nykypäivänä tapahtuu niin paljon erilaisia perhetragedioita. Suomessa on muutaman viime vuoden aikana tapahtunut useita perhesurmia, jossa eräissäkin surmassa perheen isä oli hakenut apua, mutta hän ei ollut sitä saanut (Ranta 2012). Parasta Lapsille ry:n yhtenä tavoitteena on toiminnallaan lisätä sekä lasten, mutta erityisesti vanhempien jaksamista arjessa. Siksi lasten viikonlopputoiminta ei ole pelkästään yhden viikonlopun mittainen, vaan se kestää neljä viikonloppua. Näin myös vanhemmat saavat levätä hieman arjen haasteista ja näin heidän jaksamisensa lisääntyisi. Perheiden pahoinvointiin liittyvien palvelujen kysynnän lisääntyminen kertoo sekin lisääntyneestä uupumuksesta ja perheiden pahoinvoinnista.

Vanhempien väsymisestä kärsivät myös aina perheen lapset. Väsyminen, uupumus ja siitä aiheutuva pahoinvointi heijastuu lapsiin ja nuoriin monin eri tavoin. Yksi esimerkki on lasten ja nuorten väkivallan, häiriökäyttäytymisen sekä päihde- ja mielenterveysongelmien lisääntyminen. Lapsi tarvitsee hoivaa ja perustarpeidensa tyydyttämistä. Tämän lisäksi lapsi tarvitsee vanhemman antamaa kokemusta siitä, että häntä rakastetaan ja että hän on vanhemman mielessä ajatteleva sekä tunteva yksilö. Uupunut vanhempi ei jaksakaan olla lapsensa kanssa vaadittavalla tavalla. Emotionaalisesti lapsen puutteet voivat siis jäädä vajavaiseksi. Ei ole olemassa oikeaa tapaa olla vanhempi, sillä vanhemmuus on aina haavoittuvaa ja epätäydellistä ja vanhemmuus on jatkuvasti muuttuvaa ja siitä opitaan koko ajan, joten kukaan ei voi väittää olevansa täysin valmis vanhempi. (Kalland 2006, 2.)

Vanhempien uupumus voi johtua monista tekijöistä. Työ- ja perhe-elämän yhdistäminen on Kallandin (2006) mukaan monia perheitä koskettava ja yhdistävä tekijä. Usein vanhemmat

kokevat, ettei aikaa jää sekä työlle että perheelle, ja varsin usein perheen kanssa vietetty aika on se, mistä nipistetään, jolloin aikaa perheen kanssa jää liian vähän. (Kalland 2006, 5.)

Vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen sisältyy ilon lisäksi myös huolia, surua ja murheita. Lapselle niitä voivat aiheuttaa esimerkiksi ristiriitatilanteet ja kiistat vanhemman kanssa. Lasta voi myös harmittaa, jos vanhempi huutaa hänelle kovalla äänellä, esimerkiksi työpäivän jälkeen väsymyksen vuoksi. Vanhemman voi olla väsyneenä vaikeaa kestää lapsen kiukuttelua. Väsymys onkin yksi syy, joka on omiaan lisäämään lapsen ja vanhemman välisiä ristiriitoja. Erityisesti pienten lasten vanhemmille on yleistä, että he kokevat kasaantuneen stressin olevan melko pysyvää. Lasten kasvaessa se kuitenkin usein helpottuu. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 115–117.)

Vuonna 2009 tehdystä Paletti-tutkimuksessa tutkittiin pikkulapsiperheiden elämää. Tutkimuksessa käsiteltiin vanhempien näkökulmasta vanhemmuutta ja parisuhdetta sekä lasten näkökulmasta hyvinvointia ja osallisuutta. Sen mukaan vanhemmat kertoivat kokeneensa stressiä, mutta eivät kertoneet olevansa uupuneita vanhemmuuden ja lastensa vuoksi. Tämä siksi, että vanhemmat kokivat, että normaalit arjen tilanteet ja vastoinkäymiset kuuluvat arkeen sekä elämään. Tutkimuksessa huomattiin, että stressi kasaantuu useimmiten autoritaaristen tai sallivien vanhemmuustyylien omaaville vanhemmille, sillä stressaantuneena he käyttävät kovia kurikeinoja tai jättävät lapsen huonon käytöksen huomiotta ja katsovat sitä läpi sormien. Tutkimuksessa tuli myös ilmi, että äidit kokivat vanhemmuuden raskaampana kuin isät. Äidit kokivat syyllisyyttä sekä kuormittavuutta, koska heillä on yleensä suurempi vastuu lastensa kasvatuksesta ja he myös käyttävät enemmän aikaa lastensa hoitoon. (Rönkä ym. 2009, 66.)

5.2 Arjen merkitys

Peruslähtökohtana lapsen hyvälle arjelle on, että hän kokee olevansa rakastettu ja hyväksytty sellaisena kuin on. Lapsen ihanteelliseen arkeen sisältyy vanhempien ja lapsen välinen leppoisaa yhdessäoloa, lapsen kuunteleminen, perheen yhteinen lämmin ateria kerran päivässä, leikki, riittävä yöuni, kohtuullinen median käyttö, vanhempien osa-aikatyö, sosiaalinen verkosto sekä helliä sanoja puolisojen kesken. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 149–150.)

Ihmisen hyvinvoinnille keskeisiä asioita ovat arjen rytmit ja rutiinit. Niiden puuttuminen onkin usein yksi syy lapsen ja nuoren ongelmakäyttäytymiseen. Rutiinien luominen lapsen elämään on aikuisen vastuulla. Arkeen haastetta tuovat yksilöllisten tarpeiden, kuten esimerkiksi työ- rutiinien sekä perheen tarpeiden, kuten kotitöiden ja kasvatuksen, yhteensovittaminen. Hyvään arkeen kuuluu, että perusrutiinit sujuvat ja ovat vanhempien hallinnassa. Näitä perusrutiineja ovat muun muassa siivoaminen, pyykinpesä, kaupassa käynti, syöminen, ulkoileminen sekä lasten hyvä perushoito. Jos perheestä kuitenkin puuttuu säännönmukainen rakenne, aiheuttaa se lapselle turvattomuuden tunnetta. Jos arjesta puuttuu johdonmukaisuus ja rutiini-

nit, on se sekä lapselle että vanhemmalle kaaosmaista ja ennakoimatonta. Arjen rytmin puuttuminen on riski lapsen tasapainoisen kehityksen kannalta. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 17–20.)

Vanhemmuuteen kuuluu sekä äitiys että isyys. Se muuttaa sekä naisen että miehen persoonallisuutta, joiltakin osin pysyvästi. Juuret vanhemmuuteen tulevat äidille ja isälle heidän omista kokemuksistaan, lapsuudesta, kulttuurillisesta taustasta sekä suvun perinteistä. Heidän omat kokemuksensa vaikuttavat enemmän tai vähemmän tiedostetusti siihen, miten he itse toimivat vanhempina ja millaisia kasvattajia he itse ovat omille lapsilleen. Vanhemmuus näkyy arjen rytmittämisessä esimerkiksi siten, minkälaiset arjen taidot ovat siirtyneet äidille ja isälle heidän omasta lapsuudenkodistaan. Näitä arjen taitoja ovat esimerkiksi kotitöiden tekeminen sekä rahan käyttö. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 113–114.)

6 Aikaisemmat tutkimukset

Rönkä, Malinen ja Lämsä toteuttivat vuonna 2006 Paletti-tutkimuksen. Tutkimuksessa kerättiin tietoa pikkulapsiperheistä sekä lasten että vanhempien näkökulmasta. Ydinalueina tutkimuksessa olivat vanhempien näkökulmasta vanhemmuus sekä parisuhde ja lasten näkökulmasta hyvinvointi ja osallisuus. Tavoitteena oli selvittää, miten perheet toimivat eri elämänalueille, mihin vanhemmat ja lapset käyttävät aikansa ja kuinka aikataulut sopivat perheissä yhteen ja miten ne rytmittävät perhe-elämää sekä miten eri elämänalueiden leikkauspisteet (tunteet, voimavarat, rytmit ja rutiinit) ja niiden välillä tapahtuva tunteiden ja kokemusten siirräntä sekä vuorovaikutus toimivat. Tutkimukseen osallistui 208 perhettä Keski-Suomesta sekä 32 päiväkotia, koska siinä haluttiin tietoa myös päiväkotikäisten lasten arjesta. Tutkimus toteutettiin päiväkirjamenetelmällä. Siinä perheenjäsenet sekä päiväkodin työntekijät raportoivat päivittäin ja osa useamman kerran päivässä päivän aikana tapahtuvia arjen asioita. (Rönkä ym. 2009, 22-23.) Tutkimuksessa selvisi, että pienten lasten vanhemmat elävät intensiivistä elämänvaihetta toimiessaan monilla eri elämänalueilla ja eri rooleissa. Kokonaiskuva pikkulapsiperheiden arjesta ja sen paletista oli myönteinen, mutta tutkimuksessa havaittiin myös särökohtia ja kielteistä vuorovaikutusta eri elämänalueiden välillä. Tutkimuksen mukaan pikkulapsiperheiden vanhemmat panostavat paljon vanhemmuuteen sekä lapsen hyvinvointiin. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisesta välttyi pääosin myönteinen kuva, sillä työ ja perhe tukevat toisiaan ja rikastuttavat elämää. (Rönkä ym. 2009, 274–275.)

Aihettani sivuaa Järvenpään vuonna 2006 tekemä selvitys järvenpääläisten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista. Selvityksessä käsitellään järvenpääläisten perheiden hyvinvointia sekä kaupungin tarjoamia hyvinvointipalveluja lapsille, nuorille sekä perheille. Selvityksessä laadittiin kokonaisvaltainen kuva sen hetkinen kuva hyvinvointipalveluista kyseessä olleille ryhmille, kuvattiin palveluiden nykytila, käytiin läpi kustannuksia sekä selvitettiin saadut tulokset. Selvitykselle oli aihetta, sillä Järvenpäässä olivat huostaanotot lisääntyneet ja nuorten

psykiatrisen hoidon käyttö kaksinkertaistunut vuosina 2004 ja 2005. Selvityksen seurauksena työryhmä ehdotti työstettäväksi muun muassa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin nimeämistä yhdeksi kaupungin ydinprosessiksi sekä kasvuyhteisöjen tukemista. Selvitys toteutettiin tilastojen ja asiakirjojen pohjalta, joten siinä ei saatu käsitystä ihmisten kokemuksista tai heidän toiveistaan oman hyvinvointinsa lisääntymisen kannalta. Selvityksen tuloksena muun muassa lasten ja nuorten kuntoutuksessa toimijoita on lisätty sekä lasten kouluvalmiuden arviointityötä on parannettu yhdessä päivähoiton ja koulutoimen kanssa. Lisäksi sosiaalityöhön perustettiin kodinhoitajan toimi ja yhteen alakouluun saatiin erityisnuorisotyöntekijä yhden selvitykseen kuuluvan projektin seurauksena. Myös koulutoimen kanssa on otettu käyttöön lastensuojeluilmoituksen menettely, monen toimijan yhteinen ennaltaehkäisevä päihdetyön yhteistyö aloitettiin, perheiden palveluohjaus aloitettiin kehitysvammaisten lasten perheille sekä äitiys- ja lastenneuvolat yhdistettiin terveydenhoitajien työssä. (Ranta & Rantanen 2006.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on teettänyt Lapsiperheiden hyvinvointi-tutkimuksen vuonna 2009. Tutkimuksessa tutkittiin lapsiperheiden yleistä hyvinvointia koskevia kysymyksiä sekä lasten ja arvioidaan perheiden palveluiden kestävyyttä ja vaikuttavuutta. Kirjaan on koottu eri artikkeleja, joiden aineistoin on käytetty muun muassa Stakesin toteuttamaa HYPAlapsiperhekyselyä. Tutkimuksen perusjoukkona olivat kaikki Suomessa asuvat perheet, joissa oli vähintään yksi alle 18-vuotias kotona asuva lapsi. Kyselyyn vastasi 1102 isää ja 1762 äitiä. (Kalland 2009, 39.) Tutkimuksessa selvisi muun muassa, että lapsiperheiden vanhemmat kokevat työn vaatimusten kuormittavan ainakin jossain määrin perhe-elämää, vaikka työ ei viekään kaikkia voimia. Työn koettiin kuitenkin toimivan hyvänä vastapainona perheen hulinalle ja sen koetaan myös tukevan parisuhdetta. (Lammi-Taskula, Karvonen & Ahlström 2009, 42.)

7 Opinnäytetyön toteutus

Tutkin Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoimintaan osallistuvien lasten vanhempien kokemuksia toiminnasta. Aihe on tärkeä, jotta Parasta Lapsille ry saisi kehitettyä toimintaansa saadun palautteen pohjalta. Parasta Lapsille Ry haluaa, että heidän toimintansa olisi parasta mahdollista kohderyhmilleen, perheille, lapsille ja nuorille, eli toiminnan käyttäjille. Hyötyjen konkreettinen näkeminen on tärkeää myös, jotta RAY sekä muut rahoittajat rahoittavat toimintaa myös jatkossa.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan perheiden kokemuksia Parasta Lapsille ry:n järjestämästä lasten viikonlopputoiminnasta. Tutkimus on toteutettu kahdessa eteläsuomalaisessa kaupungissa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten vanhemmat ovat kokeneet viikonlopputoiminnan oman jaksamisensa ja lasten taitojen kehittymisen kannalta. Tarkoituksena on myös selvittää, mitä lisäarvoa perhe on ylipäättään toiminnasta saanut ja mitä he toivovat ja odot-

tavat toiminnalta. Keskiössä tutkimuksessa ovat siis perheen vanhemmat ja kokemukset heidän näkökulmastaan.

Hyvän tutkimuksen tulisi täyttää tiettyjä perusvaatimuksia. Tutkimus on onnistunut, jos sen avulla pystytään saamaan luotettavia vastauksia tutkimuskysymyksiin. Se tulee tehdä rehellisesti, puolueettomasti ja siten, ettei vastaajille aiheudu haittaa tutkimuksesta. Tutkimuksen tulee tutkia taikka mitata sitä, mitä oli tarkoituskin selvittää. Pätevyys on tarkastettava etukäteen huolellisella, suunnitellulla ja tarkoin mietityllä tiedonkeruulla. Kysymysten tulee mitata oikeita asioita yksiselitteisesti sekä niiden tulee kattaa koko tutkimusongelma. Perusjoukon tarkka määrittely, edustavan otoksen saaminen sekä korkea vastausprosentti edesauttavat tutkimuksen onnistumista. (Heikkilä 2004, 29.)

Haastattelin opinnäytetyötäni varten viiden perheen vanhempia. Sain perheet Parasta Lapsille ry:n kautta. Kaikki haastatteleman henkilöt olivat perheen äitejä ja kaikki perheet olivat yhtä lukuun ottamatta myös monilapsisia. Kaikki perheiden lapset eivät ole olleet viikonlopputoiminnassa mukana, mutta jokaisen perheen lapsista vähintään yksi oli ollut Parasta Lapsille ry:n järjestämässä lasten viikonlopputoiminnassa mukana viimeisen vuoden sisällä. Perheistä osa oli myös yksinhuoltajaperheitä. Tarkoituksena oli ottaa tutkimukseen mukaan perheitä, joiden lapset olivat olleet leireillä jo ennen tutkimusta, jotta he pystyisivät näkemään saamansa hyödyn kokonaisvaltaisena. Osa perheistä oli ollut toiminnassa mukana aiemmin, mutta osa perheistä jatkoi toiminnassa mukana edelleen.

7.1 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten vanhemmat ovat kokeneet Parasta Lapsille Ry:n lasten viikonlopputoiminnan. Tavoitteena on selvittää muun muassa seuraavia asioita:

1. Miten vanhemmat ovat kokeneet toiminnan oman jaksamisensa kannalta?
2. Miten he ovat kokeneet toiminnan lapsen taitojen kehittymisen kannalta?
3. Mitä lisäarvoa perhe on ylipäätänsä saanut toiminnasta?
4. Millaisia toiveita vanhemmilla on toiminnan suhteen?

Opinnäytetyöstä saadut tulokset ja kehitysehdotukset kerron Parasta Lapsille ry:lle, ja niiden perusteella Parasta Lapsille Ry pystyy kehittämään toimintaansa käyttäjien palautteen kautta ja muodostamaan toimintansa sellaiseksi, että se hyödyttäisi parhaalla mahdollisella tavalla kaikkia osapuolia. Koska toiminnan on tarkoitus olla ennaltaehkäisevää, tavoitteena on myös selvittää, toteutuuko tämä ja miltä se ehkäisee. Yhtenä tärkeänä asiana mainitaan näiden lasten leirien yhteydessä vanhempien jaksamisen lisääntyminen, joten senkin toteutumisen selvitys on yksi tavoitteista.

7.2 Tutkimusaineiston hankinta

Halusin tehdä tutkimuksen kvalitatiivisena eli laadullisena ja kerätä tutkimusaineiston hankinnan haastatteluina. Aineiston keräsin syksyllä 2012. Laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta. Se myös pyrkii selittämään tutkimuskohteen käyttäytymistä sekä päätösten syitä. Tutkimuksessa pyritään rajoittamaan aihe pieneen määrään tapauksia, mutta ne koetetaan saada analysoitua mahdollisimman selvästi selvittämällä kohderyhmän arvot ja asenteet tai tarpeet ja odotukset saadaan tarpeellista tietoa esimerkiksi markkinoinnin tai tuotekehittelyn pohjaksi. Pystytään ymmärtämään paremmin, miksi kuluttaja valitsee tietyn tuotteen tai miksi hän reagoi mainontaan tietyllä tavalla. Laadullinen tutkimus sopii hyvin myös toiminaan kehittämiseen, vaihtoehtojen etsimiseen sekä sosiaalisten ongelmien tutkimiseen. (Heikkilä 2004, 16.) Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Tutkitessa aikomuksia käyttäytyä jollain tavalla on kysymiseen perustuva aineisto eli haastattelu otollisin, mutta kun tutkimuskohteen on ilmeinen vuorovaikutuskäyttäytyminen, on tarkoituksenmukaisin aineistonkeruumenetelmä havainnointi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.) Haastattelussa on järkevää kysyä asiaa ihmiseltä suoraan, jos halutaan tietää mitä hän ajattelee tai tietää, miksi hän toimii niin kuin toimii. Kysely on menettelytapa, jossa tiedonantajat täyttävät itse kyselylomakkeen, joka on heille esitetty kotonaan tai valvotussa ryhmätilanteessa. Haastattelulla tarkoitetaan henkilökohtaista haastattelua, jossa haastattelija esittää suulliset kysymykset sekä merkitsee tiedonantajan vastaukset muistiin. Kyselyn ja haastattelun ero liittyy tiedonantajan toimintaan tiedonkeruuvaiheessa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72–73.)

Haastattelun etuna on joustavuus. Kysymys on mahdollistaa toistaa tai väärinkäsityksen voi oikaista sekä ilmaustaan voi selventää ja tiedonantajan kanssa pystyy käymään keskustelua. Haastattelussa on hyvää myös se, että kysymykset voidaan esittää siinä järjestyksessä, kuin tutkija katsoo tarpeelliseksi. Tärkeintä haastattelussa on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta. Haastattelukysymykset tai aiheet on tällöin perusteltua antaa tiedonantajalle jo etukäteen tutustuttaviksi. Haastattelun onnistumisen kannalta on suositeltavaa, että tiedonantajat pystyisivät tutustumaan etukäteen kysymyksiin, teemoihin ja aiheeseen. Etuihin kuuluu myös se, että haastattelija pystyy toiminaan haastattelussa myös havainnoitsijana. Muistiin voi siis kirjoittaa sanotun lisäksi myös sen, miten ja kuinka sanotaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Haastatteluihin osallistujat sain Parasta Lapsille ry:n kautta, kun he olivat kysyneet vapaaehtoisia mukaan opinnäytetyötäni varten. Jokaisesta perheestä, jonka sain haastatteluihin mukaan, oli vähintään yksi lapsi ollut jossain vaiheessa mukana viikonlopputoiminnassa. Otin haastateltaviin yhteyttä ja kaikki vaikuttivat innokkailta opinnäytteeni ja haastattelujen

vuoksi. Sain alun perin viisi perhettä mukaan haastatteluihin, mutta yksi perui myöhemmin haastattelunsa. Hänen tilalleen sain toisen haastateltavan, joka on ollut mukana toiminnassa syksyllä 2012. Muut haastateltavat olivat olleet toiminnassa jo syksyllä 2011 sekä keväällä 2012. Itse haastateltavista en tiennyt etukäteen kuin nimen. Lähetin ensimmäiselle haastateltavalleni etukäteen haastattelukysymykset, jotta hän olisi voinut perehtyä aiheeseen hieman etukäteen. Hän ei ollut kuitenkaan ehtinyt niitä katsoa, joten en sitten lähettänyt kysymyksiä muillekaan etukäteen, jotta kaikkien haastateltavien lähtötilanne olisi sama. Mielestäni oli myös parempi, että haastateltavat eivät tienneet kysymyksiä etukäteen, jotta he eivät voineet miettiä vastauksia valmiiksi, vaan heidän piti vastata spontaanisti kysymyksiini. En testannut haastattelurunkoa etukäteen eli en tehnyt testihaastattelua. Koin sen haastavaksi, sillä kysymykset olivat muodoltaan sellaisia, että niihin olisi ollut vaikea vastata sellaisen, joka ei toiminnassa mukana ollut. Se ei kuitenkaan tuottanut ongelmia, sillä haastattelurunko osoittautui hyväksi haastattelujen edetessä.

Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa kuljetaan ennalta valittujen, tutkimuksessa keskeisten teemojen sekä niihin liittyvien tarkentavien kysymysten mukaisesti. Puolistrukturoiduksikin kutsutussa teemahaastattelussa painotetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän niille antamia merkityksiä sekä sitä, miten nämä merkitykset muodostuvat vuorovaikutuksessa. Teemahaastattelussa pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen, ongelmanasettelun ja tutkimustehtävän mukaisesti. Ennalta valitut teemat liittyvät tutkimuksesta jo tiedettyyn, eli tutkimuksen viitekehykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Valitsin teemahaastattelun, koska sen avulla sain paremmin selville vanhempien kokemuksia. Haastatellessa vanhempia pystyin esittämään kysymyksen juuri siten kuten olin sen tarkoittanut, korjata väärinymmärryksiä, reagoida vastauksiin heti, kuten esittämällä esimerkiksi tarkentavia kysymyksiä. Tutkimusongelmaani oli myös helppo käsitellä haastattelussa etukäteen luomieni teemojen avulla, ja näin sain tarkempaa tietoa, joka koski juuri omaa tutkimusaiheettani.

Haastattelut suoritin perheiden omissa kodeissa. Koin sen helpoksi, sillä minulla oli mahdollisuus liikkua helposti paikasta toiseen. Ajattelin, että vanhempien olisi vaikeaa lähteä erikseen haastatteluun, sillä heillä on esimerkiksi töitä ja lapsia huolettavanaan, joten ajan ja paikan järjestäminen olisi voinut olla hankalaa. Perheistä neljä oli yksinhuoltajaperheitä. Jokaisessa perheessä haastattelin äitiä. Kerroin vanhemmalle, että tulen nauhoittamaan haastattelut ja käyttämään heidän haastatteluista saamiani tietoja anonymisti tässä opinnäytetyössä. Halusin haastatella vanhempaa ilman lasten läsnäoloa, sillä lasten läsnä ollessa ei välttämättä pysty sanomaan aivan kaikkea haluamaansa. Joissain perheissä lapsia oli kotona, mutta pystyimme suorittamaan haastattelun rauhassa. Välillä joissain haastatteluissa tuli keskeytyksiä, joten tällöin laitoin mikrofonin kiinni ja jatkoimme myöhemmin. Grönforsin (1982) mukaan haastateltavien käytökseen vaikuttaa tieto siitä, että haastattelut nauhoitetaan. Se ei näyt-

tänyt kuitenkin tuottavan kenellekään ongelmia, enkä kokenut, että mikrofonin läsnäolo olisi vaikuttanut heidän käyttöksiinsä millään tavalla. Haastattelut kestivät 10-40 minuuttia.

7.3 Aineiston analysointi

Litteroin kaikki saamani haastattelut. Litteroinnissa jätin kuitenkin pois erilaiset ”öö” ja ”hmm” äännähdykset, enkä kirjannut myöskään taukoja muistiin, koska en kokenut, että nämä olisivat olleet oleellisia tulosten kannalta. Kun sain litteroitua aineiston, laitoin ylös haastattelujen kestot sekä litteroimisesta saadun sivumäärän. Sivuja tuli yhteensä 22. Sen jälkeen perehdyin aineistoon uudestaan ja tarkemmin. Luin aineiston useamman kerran läpi, jonka jälkeen aloin etsiä haastatteluista vastauksia tutkimuskysymyksiini. Otin haastatteluista lausekonaisuuksia, lauseita, ilmaisuja tai pelkkiä sanoja, jotka koskivat tutkimaani aihetta ja kaiken muun jätin sivuun. Sen jälkeen laitoin kaikki haastatteluista poimimani lauseet pelkistettyyn muotoon. Alla esimerkkejä lauseista, jotka olen muuttanut pelkistettyyn muotoon.

”Et pelkää niinku tavallaan lasten puolesta sitä, et mitä jos mä en jaksa enää.”

→ Pelko jaksamisesta.

Tämän jälkeen etsin pelkistetyistä ilmauksista samanlaiset asiat ja yhdistin ne keskenään ja muodostin niistä alaluokkia:

”Viikonlopun lepo hetki tärkeää”, ”Lepo ja oma aika”

→ Levon tarve

Näistä alaluokista etsin jälleen samankaltaiset asiat ja yhdistin ne yläluokiksi:

”Kasvatukseen avun saaminen”, ”Lapsille hoitopaikka”

→ Vanhemmuuden tukeminen

Jälleen yhdistin keskenään samanlaiset yläluokat ja sain niistä koottua yhteen pääluokat, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiini. Näitä pääluokkia lähdin avaamaan teemoittain tulosten tarkastelussa.

7.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessani eettisyys on tärkeää, sillä tutkimusaiheeni käsittelee ihmisten omia kokemuksia tietystä aiheesta. Osalle nämä kokemukset voivat olla hyvinkin henkilökohtaisia, joten on tärkeää, että tutkimukseen osallistuvien anonymiteetti säilyy. Kun menin tekemään haastatteluja, tein ensitöikseni haastateltavilleni selväksi, että haastattelut tullaan nauhoitta-

maan. Kerroin myös, että vaikka haastattelut nauhoitetaan, en aio silti käyttää haastateltavien nimiä tai tietoja missään. Tutkimus suoritetaan siis täysin anonymisti. Pysin tutkimuksessani noudattamaan eettisiä ohjeita tarkoin. Sain henkilöt tutkimukseeni mukaan Parasta Lap-sille ry:n kautta, kun he olivat kysyneet vapaaehtoisia mukaan.

Kaikkiin tutkimuksiin liittyy eettisiä kysymyksiä. Tutkijan on syytä paneutua eettisiin kysymyksiin jo etukäteen, ennen kuin hän suorittaa tiedonkeruun. Etenkin haastatteluissa eettisten kysymysten tiedostaminen on tärkeää, sillä tutkija on siinä suorassa kontaktissa tutkittavaan. Tärkeimpänä eettisenä ohjeena mainitaan ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa luottamuksellisuus, yksityisyys ja seuraukset, sekä informointiin perustuva suostumus. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 19–20.) Omassa tutkimuksessani nämä kaikki täyttyivät, sillä koetin tehdä tilanteesta ja haastatteluista sellaisia, että haastateltavilla olisi luottamuksellinen olo minua kohtaan. Suoritin haastattelut tutkittavien kotona, joten ympäristökin oli heille turvallisen oloinen ja lisäsi varmasti luottamuksen tunnetta. Kaikki haastateltavat myös tulivat tutkimukseen mukaan täysin vapaaehtoisesti. Haastattelutilanteiden aluksi kerroin tutkimukseni aiheesta ja siitä, että haastattelut nauhoitetaan ja että haastateltavia saatetaan siteerata tutkimuksessa. Tein kuitenkin selväksi, että haastateltavien anonymiteetti säilyy, enkä aio käyttää heidän nimiään missään, eikä missään selviä, että juuri he olivat tässä tutkimuksessa mukana. Tutkimuksessani pidin myös huolen siitä, etteivät sitaatit ja lainaukset ole sellaisia, joista haastateltavat voisi tunnistaa. En mainitse tutkimuksessani edes tarkkaa asuinkaupunkia, jotta anonymiteetti säilyy.

Reliabiliteetti eli luotettavuus ja validiteetti eli pätevyys liittyvät aina tutkimukseen. Reliabiliteetti osoittaa sen, missä määrin mittari mittaa tutkittavan asiaa. Tutkittavan tulisi saada samanlaiset vastaukset riippumatta siitä, kuka tutkimuksen suorittaa, eli tutkimustilanne tulisi saada mahdollisimman neutraaliksi. (Mäkinen 2006, 87.) Omalla kohdallani tutkimustilanne oli niin neutraali kuin se oli mahdollista. En tuntenut haastateltavia etukäteen, enkä ottanut heistä mitään selvää etukäteen, jotta tilanne olisi lähtökohtaisesti yhtäläinen ja neutraali kaikkien kohdalla. Validiteetti tarkoittaa tutkimusmenetelmän pätevyyttä eli mittaako se tarkoitettua asiaa (Mäkinen 2006, 87). Tätä minun piti miettiä useampaankin otteeseen. Mietin tarkkaan, saanko näillä kysymyksillä vastauksia juuri oman tutkimukseni aiheeseen. Aluksi kysymykseni olivat melko suljettuja, mutta muokkasin niitä avoimemmiksi. Siten haastateltavilla oli enemmän tilaa vastata kysymykseen ja minulla oli mahdollisuus kysyä myös lisä- ja täydentäviä kysymyksiä.

8 Tulokset

Tutkimustulokset sain viidestä tehdystä haastattelusta ja lähdin purkamaan niitä heijastaen niitä tutkimuskysymyksiini ja käyttäen apunani haastatteluihin tekemääni teemoittelua. Tut-

kimuskysymyksissä teemoja oli neljä: miten vanhemmat ovat kokeneet Parasta Lapsille ry:n lasten viikonlopputoiminnassa mukana olon oman jaksamisensa kannalta, lasten taitojen kehittymisen kannalta, millaisia toiveita heillä on toiminnasta sekä mitä muuta he ovat toiminnasta saaneet. Vastauksista tuli monipuolisia ja vanhemmat mainitsivat asioita, jotka liittyivät muun muassa heidän omaan jaksamiseensa ja lasten sosiaalisiin taitoihin. Vanhemmat antoivat myös palautetta lastenviikonlopputoiminnasta, josta vastaukset ja kokemukset olivat kuitenkin suurimmalta osin positiivisia. Tulosten käsittely on jaettu neljään osaan. Ensimmäisessä osiossa aukaisen vanhempien jaksamista ja siihen vaikuttavia tekijöitä, toisessa lapsen taitojen kehittymistä, kolmannessa kohdassa käsittelen vastauksista saatuja toiveita lasten viikonlopputoiminnasta sekä viimeisessä käsittelen viikonlopputoimintaa kokonaisuudessaan ja kerron, mikä siinä on koettu jo valmiiksi hyväksi ja toimivaksi. Lopuksi teen vielä tuloksista yhteenvedon.

8.1 Vanhempien jaksaminen

Suurimpana teemana vastauksista nousi esiin vanhempien oma jaksaminen. Niistä kävi ilmi, että vanhemmat kokivat lasten viikonlopputoiminnan tärkeänä myös itselleen ja kokivat toiminnan olevan hyödyksi sellaisilla elämäalueilla kuin vanhemmuuden tukeminen, jaksamisen lisääntyminen sekä arjen helpottuminen. Ihminen palautuu työkuormituksesta ja uupumuksesta taukojen, arki-iltojen, viikonloppujen ja lomien aikana (Sallinen & Ahola 2012). Useimmilla tutkimuksessa mukana olleilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta yllämainittuihin ”ylellisyyksiin”, sillä he ovat yksinhuoltajia ilman sukulaisverkostoja, sekä työttömiä. Heillä ei ole mahdollisuutta pitää lomia ja viikonloppuja, ja arkikin voi näyttäytyä samanlaisena päivästä toiseen.

8.1.1 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhemmat kokivat toiminnan tukevan heidän vanhemmuuttaan kahdella tavalla; he saivat apua kasvatukseen sekä hoitopaikan lapselle. Vanhemmat kokivat avun saamisen kasvatuksessa tärkeäksi, sillä osalla perheistä ei ole tukiverkostoja, esimerkiksi sukulaisia tai toista vanhempaa, joka voisi joskus auttaa hoidossa ja kasvatuksessa tai jonne lapsen voisi joskus viedä hoitoon. Kyrönlampi-Kylmäsen (2012, 43) mukaan perheiden hyvinvointia lisäävät suhteet sukulaisiin ja eritoten isovanhempiin ja ne auttavat arjen askareissa ja esimerkiksi silloin, kun lapsi sairastuu. Siksi perheille voi olla hyvinkin raskasta, kun tällaisia suhteita ei ole. Lasten viikonlopputoiminta oli heille ainut mahdollisuus saada vapaita viikonloppuja edes silloin tällöin. Vanhemmat saattavat olla lastensa kanssa jatkuvasti, jolloin myös välillä kaipaasi omaa aikaa ja olemista hetken ilman lastaan. Osa mainitsikin, että lapsista on hyvä joskus päästä konkreettisesti eroon, jotta heitä on taas ikävä ja ihana nähdä. Alla otteita vanhempien kertomuksista:

”Siis ihan sillain konkreettisesti päästään eroon, et tulee sit taas niinku ikävä ja ihanaa olla yhdessä.”

”Toi on niinku se ainut mitä on. Et siinä mielessä ihan kullan arvonen systeemi.”

8.1.2 Jaksamisen lisääntyminen

Vahvimpana teemana nousi esiin vanhempien jaksamisen parantuminen. Vanhemmat saivat lasten viikonlopputoiminnasta paljon myös itselleen ja kokivat, että se on lisännyt heidän jaksamistaan. Lepo on tärkeää, jotta jaksaa taas ahertaa arjen parissa ja olla lapsilleen hyvä vanhempi. Väsyneenä tulee turhan usein sanottua ja tehtyä asioita, joita ei ole tarkoittanut. Sihvola (2002, 122) painottaa levon merkitystä. Hänen mukaansa lepopäivän tarkoitus on auttaa ihmistä uudistumaan ja rauhoittumaan. Silloin saa myös nollattua ja ladattua akut tulevaan viikkoa varten. Tuloksista nousi esiin, että vanhemmat kokivat saavansa toiminnasta helpotusta elämään, voimaa arjen pyörittämiseen, parannusta jaksamiseen sekä hengähdystaukoja arjesta. Arjen helpottuminen, vapaan saaminen, hoitopaikan saaminen sekä lapsesta eroon pääseminen vaikuttavat kaikki olennaisesti jaksamisen parantumiseen. Etukäteen leiriviikonloppujen tietämisen koettiin myös helpottavan, sillä näin vanhemmat pystyvät suunnittelemaan etukäteen aikaansa. Viikonloppuisin he saivat myös tarvitsemaansa lepoa, rauhaa sekä aikaa vain itselleen. Vanhemmat kokivat, että yksikin lapsista ja vastuusta vapaa viikonloppu helpotti merkittävästi heidän elämäänsä ja he saivat siitä taas uutta puhtia pyörittää arkea ja olla taas hyviä vanhempia lapsilleen. Näin vanhemmat kuvasivat asiaa:

”Meille sitä vapaa-aikaa, aikuisten aikaa myös.”

”Aika rankkaa ollu ja just se on tehny tosi tarpeelliseksi ne lepohetket.”

8.1.3 Arjen helpottuminen

Arjen helpottuminen nousi myös yhdeksi teemaksi, jonka vanhemmat kokivat viikonlopputoiminnasta saavansa. Arjen helpottumisen myötä myös jaksaminen lisääntyy. Arjen koettiin helpottuvan, kun tavallisesta arjen pyörittämisestä päästiin hetkeksi eroon. Myös siihen arkeen, joka monille näyttäytyi samanlaisena viikosta toiseen, saatiin vaihtelua ja poikkeavuutta. Tutkimukseen osallistuvista vanhemmista osa oli työttömiä tai pätäkätöissä, minkä takia heille arki on aina sitä samaa, pelkkää kotona olemista ja perheestä huolehtimista. Palkkatyö saisi rytmitystä arkeen, toimeentulon, turvallisuutta, mahdollisuuden kehittyä, toisten aikuisten seuraa ja pitää yllä ammattitaitoa (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 53). Ilman vastuuta ja

huolia oleminen toisinaan kuvailtiin myös tärkeäksi. Eräs vanhempi sanoi aiheesta seuraavalla tavalla:

”Yks viikonloppu, koko täys viikonloppu, et voi niinku vaik pistää aivot niinku vaiik tonne hatuhyllylle et nyt mä vaan nukun. Et unohdan kaikki, et en tiskaa, en tee ruokaa, en tee yhtään mitään.”

8.2 Lapsen taitojen kehittyminen

Lasten taitojen kehittymisen kannalta vanhemmat mainitsivat sosiaalisten tilanteiden ja taitojen oppimisen, itsenäisyyden vahvistumisen ja tukemisen sekä kokemusten saannin. Tärkeimpänä asiana vastauksista nousi esiin itsenäisyyden vahvistuminen sekä sosiaalisten taitojen oppiminen. Kokemusten saantiakin pidettiin hyvänä ja tärkeänä asiana, mutta lapset olivat kuitenkin saaneet joskus samansuuntaisia kokemuksia jo kotonaan, joten viikonlopputoimintaa ei pidetty siinä asiassa niin tärkeänä.

8.2.1 Sosiaaliset taidot ja tilanteet

Sosiaaliset taidot tarkoittavat kykyä olla muiden kanssa, eivätkä ole perinnöllisiä ominaisuuksia, vaan ne opitaan kasvaessa. Sosiaalisesti lahjakas ihminen pystyy toimimaan paremmin ja helpommin vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. (Schaffer 1996, 493.) Sosiaalisia taitoja lapsi oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa, jotka ovat myös toiminnassa mukana. Viikonlopputoiminnan kontaktiviikonloppujen aikana lapset joutuvat tutustumaan uusiin ihmisiin sekä toimimaan ryhmässä ja olemaan kanssakäymisissä muiden kanssa. Näin sosiaalisten taitojen hallitseminen harjaantuu, ja lapsi oppii myös erilaisissa tilanteissa olemista. Ryhmässä toimiessa lapsi oppii antamaan tilaa muille ja leikkeihin ja peleihin osallistuessa oppii ottamaan myös muut huomioon. Ryhmä on ihmisjoukko, jonka jäsenillä on jonkinlainen yhteinen tavoite, jonkin verran keskinäistä vuorovaikutusta tai ainakin mahdollisuus siihen ja käsitys siitä, ketä ryhmään kuuluvat. Ryhmä erottuu yhteisöstä verkostosta ja satunnaisesta ryhmästä yhteinen rajattu tavoite, mahdollisuus tavoitteesta seuraavaan työnjakoon ja jäsenten tutuus. (Kopakkala 2005, 36.)

8.2.2 Itsenäisyyden tukeminen

Itsenäisyyden käsitteeseen sisältyy sana itsetunto. Itsetunto on minän ymmärtämistä ja se alkaa hahmottua lapsille kahdeksan vuoden iässä, kun lapsi oppii arvioimaan omaa fyysistä ja sosiaalista minäänsä, sekä omaa käyttäytymistään (Schaffer 1996, 500). Jokaisen lapsen on itsenäistytävä, jotta hän pääsee elämässään joskus eteenpäin eikä jää kotiin koko iäkseen (Nevalainen 2005, 79). Lapsen itsenäisyys ja omatoimisuus vahvistuu, kun hän joutuu pärjää-

mään ilman vanhempiaan, eikä tarvitse itsenäistytyään enää niin paljon vanhempiensa apua monissa asioissa. Kaikki lapset itsenäistyvät ja sitä muutosta tulisi tukea rohkaisemalla ja kannustamalla lasta. Aluksi lasta voi jännittää uusi asia, tässä tapauksessa ilman vanhempia oleminen muutaman yön ajan. Ensin voi pelottaa, mutta halu yrittää voi olla kova ja kun asia on koettu, se ei enää tunnukaan niin pelottavalta. (Nevalainen 2005, 34.) Kahden yön mittainen viikonloppujakso on hyvä mahdollisuus lapselle irtautua hetkeksi vanhemmistaan, totutella olemaan poissa kotoa muutaman yön, ja samalla lapsi myös tottuu olemaan ilman vanhempiaan. Viikonloppuisin lapsi joutuu myös huolehtimaan omista tavaroistaan ja itsestään muutenkin. Irtautuminen vanhemmista ja itsenäisyyden vahvistuminen omalta osaltaan voivat myös edistää lapsen reipastumista ja oma-aloitteisuutta.

Viikonlopputoiminnasta lapset saavat myös uusia kokemuksia. Viikonloppuisin nautitaan luonnon läheisyydestä, pelataan, leikitään, askarrellaan sekä säästä riippuen myös uidaan, grillataan ja saunotaan. Monelle tällaiset kokemukset eivät välttämättä ole mahdollisia. Lapsen kädentaidot myös harjaantuvat esimerkiksi askarrellessa. Leireiltä voi saada myös uusia kaveriteita, jotka jäävät ystäviksi myös viikonlopputoiminnan jälkeen. Viikonlopputoiminnasta lapset saavat varmasti muistoja, jotka kantavat läpi elämän.

8.3 Toiveita lasten viikonlopputoiminnan suhteen

Suurimmat asiat, joita vanhemmat toivoivat viikonlopputoiminnalta, ovat toiminnan laajentaminen sekä sen jatkuvuuden lisääminen. Osa vanhemmista toivoi, että toiminnan jatkuvuutta voitaisiin lisätä. Toiminta saman ryhmän kanssa voisi kestää jopa koko lukuvuoden nykyisen lukukauden sijaan. Erityisesti toivottiin, että ohjaajat pysyisivät koko toiminnan ajan samoina. Viikonlopputoimintaan voitaisiin hakea syksyllä koko vuodeksi kerralla. Näin saataisiin pitkäkestoinen toiminta, jossa olisi tutut kaverit ja ohjaajat, jolloin myös toiminnan hyvät puolet korostuisivat entisestään. Perheiden ei myöskään tarvitsisi hakea toimintaan uudemman kerran. Tällä hetkellä viikonlopputoiminta kesto on yhden syksyn mittainen, jonka jälkeen järjestetään myös kahden viikonlopun mittainen jatkokurssi. Tässä vanhemmat toivoivat, että jatkokurssilla olisi myös samat ohjaajat mukana kuin varsinaisessa viikonlopputoiminnassa.

Toinen vastauksista noussut toive oli, että toimintaa voisi jatkuvuuden lisäksi myös laajentaa ja laajentaa sekä itse viikonlopputoimintaa että jatkoryhmää. Viikonlopputoimintaa voisi olla neljän sijasta viisikin viikonloppua ja jatkoryhmässä voisi olla enemmän kuin kaksi viikonloppua. Tällä hetkellä viikonlopputoiminta on tarkoitettu 7–10-vuotialle lapsille, mutta osa vanhemmista toivoi, että samanlaista toimintaa järjestettäisiin myös vanhemmille lapsille. Viikonlopputoimintaa on järjestetty myös pelkästään tytöille. Vanhemmat kokivat, ettei pelkästään tytöille järjestetty viikonlopputoiminta ole heidän mielestään hyvä idea, jos samassa perheessä on sekä tyttö- että poikalapsia.

8.4 Hyväksi koetut asiat

Kaiken kaikkiaan vanhemmat olivat tämänhetkiseen viikonlopputoimintaan tyytyväisiä ja mainitsivat useita asioita, jotka kokevat positiivisiksi. Kontaktiviikonloppujen tietäminen etukäteen mainittiin useaan otteeseen. Niiden tietäminen etukäteen helpottaa vanhempien elämää, kun voi suunnitella aikataulunsa ajoissa valmiiksi ja pystyy aina luottamaan siihen, että toiminta toteutuu. Myös leirikirjeiden tulo kotiin ennen viikonloppuja mainittiin positiivisessa valossa, sillä vanhemmat voivat yhdessä lastensa kanssa katsoa, mitä silloin tehdään. Erityisesti lapset odottavat innoissaan leirikirjettä ja sitä seuraavaa viikonloppua.

Vaikka vanhemmat mainitsivat toiminnan jatkuvuuteen liittyviä toiveita, koettiin toiminta ja sen sisältö kuitenkin jo nyt hyvänä asiana. Vanhemmat kokivat, että lapselle on hyväksi, kun viikonloppuisin on aina samat lapset ja samat ohjaajat paikalla, jolloin pystytään rakentamaan hyvä luottamus pohja toiminnalle.

Toiminnan kesto ja ajankohta mainittiin myös. Viikonlopun mittaiset leirit ovat hyväksi lapselle, sillä lapsi voi oppia hyvin itsenäisyyttä jo siinä ajassa, mutta se ei ole kuitenkaan liian pitkä aika olla poissa kotoa siinä iässä. Sunnuntain paluu on hyvään aikaan, sillä lapsi ehtii sen jälkeen vielä kertoa kuulumisensa kotona ja rauhoittua vielä ennen seuraavaa arkipäivää. On myös hyvä, että toiminta tapahtuu muulloin kuin kesällä lasten loma-aikaan, sillä kesällä lapsilla on varmasti paljon muutakin tekemistä ja vanhemmilla voi olla lomaa, toisin kuin syksystä kevääseen, jolloin suurin osa on töissä.

9 Yhteenveto

Suorittamani tutkimuksen perusteella voin todeta, että lasten viikonlopputoiminta on siihen osallistuville perheille hyvin tärkeää, ja kokemukset olivat siitä positiivisia. Suurimpana syynä toimintaan osallistumiseen näyttää olevan vanhempien oma tahto. Toimintaa pidettiin hyvänä myös lasten kannalta, mutta vanhemmat näkivät hyötyvänsä siitä paljon itse, ja sen vuoksi se olisi hyvä asia myös heidän lapsilleen. Vanhemmat kokivat toiminnan lisäävän heidän jaksamistaan, tukevan heidän vanhemmuuttaan ja helpottavan heidän arkeaan. Yhtä lukuun ottamatta kaikki perheet olivat yksinhuoltajaperheitä. Vanhemmat kertoivat, ettei heillä myöskään ole sellaisia isovanhempia tai sukulaisia, joilta saisi silloin tällöin lastenhoitoapua. Lasten viikonlopputoiminta on siis paikkaamassa tätä heidän tukemisekseen. Vanhemmat totesivat, että on helpottavaa saada lapsensa joskus muualle hyvään hoitoon, jolloin saa aikaa keskittyä itseensä ja levätä arjen pyörittämisestä. Se antoi voimaa vanhemmille taas jaksaa uudestaan arjen haasteet.

Lastensa kannalta vanhemmat pitivät tärkeimpänä sitä, että he tietävät, että heidän lapsiltaan on hyvä olla ja he ovat luotettavassa ja hyvässä paikassa, jotta pystyvät itsekin rentoutumaan. Vanhemmat eivät kokeneet toimintaa tärkeäksi niinkään lasten taitojen kehittymisen kannalta, sillä lapsilla oli kokemusta jo yökyläilyistä ilman vanhempiaan. Myös lasten sosiaalisten taitojen kehityksen katsottiin olevan ja hyvällä mallilla, mutta viikonlopputoiminnan nähtiin kuitenkin tukevan sitä. Kaikkien lapset olivat itse kertoneet viihtyvänsä viikonlopputoiminnassa, ja se koettiin tärkeänä. Myös erilaisten ja uusien virikkeiden ja kokemusten saantia pidettiin hyvänä asiana.

Kokonaisuudessaan palaute oli toiminnasta erittäin positiivista ja lasten viikonlopputoimintaa pidettiin hyvin tärkeänä perheiden hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta. Vanhemmat painottivat erityisesti toiminnan hyviä puolia, eli sen jatkuvuutta ja erilaisuutta verrattuna muihin leireihin. Vanhemmat siis pitivät siitä, että leirit ovat viikonlopun mittaisia ja kerran kuussa. Yksi vanhempi sanoi, että toimintaa voisi olla myös kaksi kertaa kuukaudessa, mutta muut kokivat nykyisen määrän riittävänä. Monet kuitenkin toivoivat, että toimintaa voisi pidentää esimerkiksi koko lukuvuoden mittaiseksi. Toimintaan haettaisiin syksyllä ja se jatkuisi seuraavaan kevääseen saakka. Toivottavaa olisi, että myös vapaaehtoiset olisivat koko vuoden samoja. Haasteena tässä on kuitenkin, kuinka saada vapaaehtoiset sitoutumaan toimintaan niin pitkäksi aikaa, sillä vanhemmat kokivat myös sen tärkeäksi, että toiminnan ohjaajat pysyisivät kutakuinkin saman koko toiminnan ajan.

Pelkästään tytöille järjestetty viikonloppu sai ainoastaan huonoa palautetta. Perheillä, joilla oli aikaisemmin ollut toiminnassa mukana sekä tyttö- että poikalapset, eivät halunneet osallistua pelkästään tytöille järjestettävään toimintaan. Heidän mielestään tuntui turhalta antaa vain toisen lapsen osallistua ja kokivat, että on parempi, kun molemmat jäävät kotiin. Muutamalta vanhemmalta tuli myös toive, että samanlaista tai ainakin samankaltaista toimintaa voisi olla myös vanhemmille lapsille.

Lähteet

- Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätyömenetelmät. Helsinki: WSOY.
- Eskelinen, A. 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen. Yhdessä elämään. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Helsinki: Gaudeamus.
- Hellsten, T. 2003. Vanhemmuus - vastuullista vallankäyttöä. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hälinen, S., Kangas, A., Siisiäinen, S. 2003. Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2011. Turvaverkko vai trampoliini - sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Kananoja, A., Lähteinen, M. 2007. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Koppala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.
- Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. 2009. Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417
- Mahkonen, S. 2007. Lastensuojelu ja laki. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.
- Nevalainen, V. 2005. Aikuinen ja lapsi. Kasvatuksesta voi selvitä hengissä. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Pylkkänen, E. 2009. Yksinhuoltajaperheiden rankempi taakka. Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Rönkä, A., Malinen, K., Lämsä, T. 2009. Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Schaffer, D. R. 1996. Development psychology - Childhood and adolescence. United States of America: Brooks/Cole publishing company.
- Sihvola, S. 2005. Voimaa vanhemmuuteen. Jyväskylä: Gummerus Kustannus oy.
- Toppinen-Tanner, S. & Ahola, K. 2012. Kaikkea stressistä. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannus-osakeyhtiö Tammi.
- Vartiovaara, I. 2000. Jaksamisen rajat. Helsinki: WSOY.

Sähköiset lähteet

Kalland, M. 2006. Lapsiperheen hyvinvointi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 15.5.2012.

http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/BDF3EA0-A525-45F7-B1EF-D7D86DC02570/0/Lapsiperheenhyvinvointi_kalland_3_.pdf

Ranta, M. 2012. Laajasalon perhesurmaaja ei päässyt hoitoon - paikkoja oli. Helsingin Sanomat. Viitattu 17.10.2012.

<http://www.hs.fi/kotimaa/IS+Laajasalon+perhesurmaaja+ei+p%C3%A4%C3%A4ssyt+hoitoon+-+paikkoja+oli/a1305560056015>

Ranta, J. & Rantanen, S. 2006. Selvitys lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista. Viitattu 15.5.2012. http://www.jarvenpaa.fi/liitetiedostot/editori_materiaali/3580.pdf

Rongved, E. 2012. Tänään opetatte poikani ajamaan pyörällä. Viitattu 27.4.2012.

http://www.vau.fi/Perhe/Vanhemmuus/Tanaan-opetatte-poikani-ajamaan-polkupyoral-la/?fb_comment_id=fb_c_10150398903210628_24699376_10150852345590628#f35bdf1566d1f8c

Sosiaaliportti. 2012. Ehkäisevä lastensuojelu. Verkkotoimitus. Viitattu 17.4.2012.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/>

Varsinais-Suomen lastensuojelun kuntayhtymä. 1999. Vanhemmuuden roolikartta. Viitattu 26.6.2012.

http://www.vslk.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=10&Itemid=11

Tilastokeskus. 2012. Perhe. Viitattu 18.1.2012.

<http://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>

Kuvat

Kuva 1. Vanhemmuuden roolikartta	14
--	----

Liitteet

Liite 1. Teemahaastattelun kysymykset	36
Liite 2. Sopimus opinnäytetyön tekemisestä toimeksiantajalle	37

Liite 1. Teemahaastattelun kysymykset

1. Taustatietoa

- Perheen taustatietoa - perhemuoto, lasten lukumäärä
- Kuvaile normaalia arkeanne/elämänne.
- Millaisia haasteita koette arjessanne?

2. Toiminnan vaikutus omaan jaksamiseen

- Mikä sai lähtemään mukaan lasten viikonlopputoimintaan?
- Miten lapsen viikonlopputoiminnassa käynti vaikutti teidän arkeenne/elämäännne?
- Miten koitte itse hyötynneen lasten viikonlopputoiminnasta?

3. Toiminnan vaikutus lapseen

- Miten lapsi koki viikonlopputoiminnassa mukanaolon?
- Millaisia uusia kokemuksia lapsi viikonlopputoiminnasta sai?
- Millaisia taitoja lapsi oppi viikonlopputoiminnassa?

4. Palautetta toiminnasta

- Millaisena koitte toiminnan keston (4 vklp)?
- Millaisia toiveita teillä on toiminnan suhteen?

Liite 2. Sopimus opinnäytetyön tekemisestä toimeksiantajalle

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ TOIMEKSIANTAJALLE

Opinnäytetyön toimeksiantaja	Parasta Lapsille ry
Toimeksiantajan yhteystiedot	
Työelämän ohjaaja, välttämätön	INNA-MARI SIMOLA
Työelämän ohjaajan yhteystiedot	inna-mari.simola@parastalapsille.fi
Opinnäytetyön tekijä	Suvi Vähesaari
Opinnäytetyön tekijän yhteystiedot	suu.vahesaari@laurea.fi, 040-4889901
Opinnäytetyön ohjaaja	Marjo Ritmala
Opinnäytetyön ohjaajan yhteystiedot	
Opinnäytetyön nimi	Perheiden samaa hyötyä Parasta Lapsille
Opinnäytetyön valmistumisajankohta	ry:n kesän viikonloppuillanmuistoksi 3/2013

Kuvaus toimeksi annettavasta opinnäytetyöstä
 Tavoitteena selvittää, miten vanhemmat ovat kokeneet toiminnan
 oman jaksamisensa ja kesän toimien kehityksen kannalta. Selvitä myös,
 onko vanhemmilla toivomuksia toiminnan suhteen.

Miten tuloksia tulevaisuudessa hyödynnetään?
 Parantaa toimintaa vastaamaan käyttäjien tarpeita

Vastike

- toimeksiantaja maksaa opiskelijalle työn tekemisestä
- toimeksiantaja maksaa ammattikorkeakoululle työn tekemisestä
- toimeksiantaja ei maksa työn tekemisestä

Illelontsi 7.12.2012

Paikka ja aika

Inna-Mari Simola

Toimeksiantajan allekirjoitus

Suvi Vähesaari

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus